

Literacka manifestacja serbskiego poety

Motywy pojawiającym się w tomiku poezji **Dragana Jovanovića Danilova** pt. *Balkańska sjesta* jest słowo. Poeta opanował umiejętność ich dobierania do perfekcji ze względu na ciągłą pracę zaspokajającą potrzeby materialne. Poeta stoi na straży, widząc jakie są zagrożenia, prosząc o chwilę, ponieważ pragnie coś bardzo ważnego przekazać, aby nie dokonano się zatracenie ludzkiej wrażliwości. To z niej wydobywają się dzieła. Można dokonywać wielu rozważań naukowych o czasach współczesnych i zadać pytanie – czy Draganovi Jovanovićovi Danilovi oto konkretnie chodzi? Umiejętność stawiania pytań staje się bardzo ważna, ponieważ zawarta odpowiedź jest mądrością lub drogowskazem do poszukiwania wiedzy.

W XXI wieku bardzo trudno wygospodarować czas na rozważanie poetyckiego słowa, ze względu na ciągłą pracę zaspokajającą potrzeby materialne. Poeta stoi na straży, widząc jakie są zagrożenia, prosząc o chwilę, ponieważ pragnie coś bardzo ważnego przekazać, aby nie dokonano się zatracenie ludzkiej wrażliwości. To z niej wydobywają się dzieła. Można dokonywać wielu rozważań naukowych o czasach współczesnych i zadać pytanie – czy Draganovi Jovanovićovi Danilovi oto konkretnie chodzi? Umiejętność stawiania pytań staje się bardzo ważna, ponieważ zawarta odpowiedź jest mądrością lub drogowskazem do poszukiwania wiedzy.

Odzwierciedlenie stanu emocjonalnego poety stanowi manifest, który dokonuje podmiot liryczny:

*Pałę wiersze jak zakłamania
które błyszczą, aby przypomnieć mi o sobie.
Nikt nie przejmuję się niczym bólem, cóż,
Więc urządziłem sobie imprezę.*

[Fragment utworu pt. *Palenie rękopisów*]

Czytelnik powinien sobie odpowiedzieć na pytanie; co jest powodem takiego stanu rzeczy? Nie wystarczy przejść obojętnie wobec przedstawionego zdarzenia i jednoznacznie odpowiedzieć sobie we własnym wnętrzu – znieczulica, która mnie nie dotyczy – i przejść obojętnie.

Sztuka ma określone przesłanie, które zostaje pod wpływem braku analizy zakrywane. Osamotnienie staje się inspiracją czerpaną z otaczającej rzeczywistości artysty. Manifest, który został ukazany ma być prowokacją, który ma osiągnąć wyznaczone cele.

Milczenie jest wyrazem komunikacji międzyludzkiej; ważnym oraz wymownym. Jeden sygnał dźwiękowy może zaburzyć proces. Barwę brzmienia można opisać ukazując swoje wnętrza jednym słowem lub całymi zdaniem. Podmiot liryczny nie staje się kreatorem własnej osobowości, choć na pierwszy rzut oka, może to tak wyglądać:

*językiem plecie sieć w jakimś kącie pokoju,
rozpoznałem godnego interpretatora moich
wierszy.*

[Fragment utworu pt. *Ciemna rozpusta*]

Pojawienie się przywołanej osoby przez podmiot liryczny, jest bardzo ważne, ponie-

waż ma bardzo istotny wpływ na sposób przekazu oraz treść.

Można swobodnie się wypowiedzieć na różne zagadnienia, ponieważ umiejętność słuchania, zrozumienia oraz wspólny szacunek stają się bardzo ważne. Zdarza się, że tych trzech elementów komunikacji nie widać, ponieważ każdy wypowiada swoje zdanie i nie jest w stanie przekonać, że przedmówca również może się mylić. Szczególnie widać to w wypowiedziach ugrupowań politycznych.

Podmiot liryczny pomimo jednoznacznego zdefiniowania miasta, podejmuje próbę stworzenia reportażu lub jego szkicu, tak jak czynił to Bronisław Malinowski czy Ryszard Kapuściński. Przywołane miejsce napiętnowało wnętrze podmiotu lirycznego. Po mimo licznych zdarzeń podmiot liryczny pragnie pozostać w tym miejscu, być może poprzez pewne pogodzenie się ze zdarzeniami, w których sam uczestniczył i są dla niego bolesne. Swoją wypowiedź podmiot liryczny kończy następująco:

*nie mam innego ciała, nie mam innego miasta,
jestem bezimienny,
ręka się jeszcze trzyma ognia.*

[Fragment utworu pt. *Wyklęte miasto*]

Już w tytule podmiot liryczny dokonał oceny miasta w którym przebywa. Uzasadnienie wydanej opinii zawarte jest w tym utworze.

Podmiot liryczny potrafi odnaleźć dla siebie mądrość, pomimo towarzyszących obaw. Padają słowa:

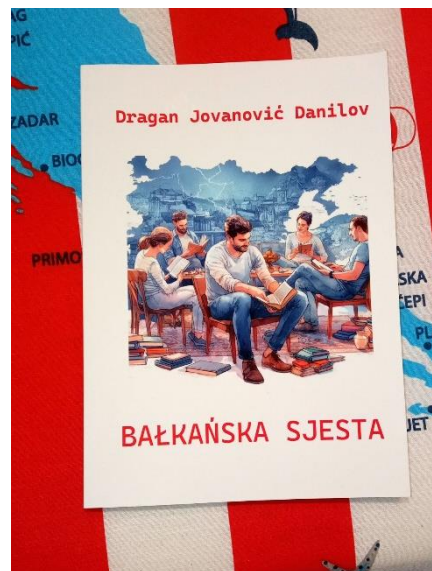
*Wczoraj jest historią, jutro jest
misterium, a dziś jest darem.*

[Fragment utworu pt. *Dar*]

Podmiot liryczny zachęca do dostrzeżenia najmniej istotnych elementów, na które należy zwrócić szczególną uwagę. Wspomnienia są częścią przeżutych zdarzeń, i mogą mieć lub nie muszą posiadać szczególnego znaczenia. Przeszość jest częścią historii, którą podmiot liryczny stworzył poprzez swoje działania, uczestniczył w nich lub coś się wydarzyło, co wpłynęło na osobowość. Jutro – znaczenie najbliższej przyszłości; bardzo ważne, chociażby dlatego, że podmiot liryczny może sobie zaplanować konkretne zadania do wykonania. O tym najbliższym czasie mało kto zwraca uwagę (najczęściej pojawia się wyłącznie w planach). Definicja daru, odniesiona do czasu jak i pozostałe elementy – przeszłość, teraźniejszość oraz przyszłość odnoszą się do zagadnień religioznawczych. *Balkańska sjesta* Dragana Jovanovića Danilova stanowi ważną filozoficzną analizę życia współczesnego człowieka; tym sposobem jest pewną ucztą. Należy dokonać pewnej przerwy i zanurzyć się w poezji. Można dokonywać wielu rozważań, ale najważniejsze; co poza tym serbskiego poety mówi do człowieka. Nie bez powodu ważnym motywem staje się słowo będące nasieniem kiełkującym i wydającym plon pośród chwastów, nawiązując do biblijnego motywu słowa. Poeta świadomy zagrożeń jakie czyhają lub doty-

kają współczesnego człowieka nie boi się mówić. Od czytelnika zależy czy ulegnie procesowi dehumanizacji oraz czy ten proces jego wciągnie wyrządzając wielkie szkody niczym kataklizm. *Sjesta* jest czasem, który jasno mówi, że nie jest za późno. Ten okres należy odpowiednio spożytkować.

Krzysztof Graboń

Dragan Jovanović Danilov, *Balkańska sjesta*. Tłumaczyła: Olga Lalić-Krowicka Wstęp: Eligiusz Dymowski. Projekt okładki i ilustracje: Kamil Krowicki. Fronton: Jakub Njedjela. Wydawca: Ruthenus Rafał Barski, Krosno 2023.

Paweł Kuszczynski

Poezja ocaleniem świata oraz człowieczeństwa

To szczęście – radość, że możemy spotkać się z taką pasją, entuzjazmem, który jest wszystkim (William Blake). Co jest tego podmiotem, nie przedmiotem, Boże broń najbardziej wartościowym – Poezja właśnie: *Poezja mi wszystko wyjaśniła* (taki optymistyczny tytuł nosi zbiór szkiców i esejów autorstwa **Andrzeja Waltera**).

Powiedzieć, że to książka bardzo potrzebna, to za mało. Przywołane zostają przymioty, cechy nobilitujące inteligenta: czyta poezję, słucha muzyki klasycznej, szlachetnością postawy się wyróżnia. Tego głosu nie można nie zauważyć. To jest głos pełnej wiedzy o współczesności i o jej uwarunkowaniach kulturowych.

(Dokończenie na stronie 20)